

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Franciškovska ulica 6-I.

Stane mesečno 7 din., celoletno 84 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 50 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Kaj je delavstvu najbolj potrebno.

To vprašanje seveda ne stavimo našim čitateljem, da nam bodo nato odgovorili za kako »nagrado«, temveč, da o tem razmišljajo in podajo svoja mnenja.

Mnogo jih je, ki pravijo: močna socialistična organizacija, seveda ne »krotka« ampak »radikalna«. Kaj pa je radikalizem? Radikalizem pri nas je samo na jeziku, v frazah — in zato najcenejše sredstvo za beganje in cepljenje delavskih vrst. Radikaliziranje delavstva z frazami je največji zločin, ker mu daje nade, ki so pa neizvedljive. Nihče se pa tako ne želi radikalizma, kakor ravno reakcionarni kapitalisti, ki s tem sredstvom najlažje uženejo delavstvo v kozji rog in mu s tem za nekaj časa stro pogum. Vsak pa, ki čuti z nami nosi danes znak z napisom »Naša moč je v zavednosti«. Kaj pa je »zavednost«? To se pravi, da moč delavstva ni na jeziku, ampak edino v organizaciji in njegovi organizirani sposobnosti. Proti zavednemu socialističnemu delavstvu je danes težko nastopati. Če se delavstvo trdno organizira, če dobi zakonodajni aparat v svoje roke in postane po pravici gospodar situacije, se kapitalizem tudi na bajonete ne more več zanašati, zakaj tedaj so tudi bajoneti delavskemu ljudstvu pokorni. To dejstvo nam dokazuje danes avstrijska republika, v kojem parlamentu so zahtevali socialisti pomnožitev vojaštva, da varuje republiko

pred monarhističnim poizkusi in pred vrnitvijo bivšega cesarja Karla na prestol. Seveda so glasovale vse meščanske stranke proti. Za časa vladanja Karla so pa socialisti glasovali proti vojnim kreditom.

Nikomur ni vsled tega toliko na tem ležeče, da zvali proletarijat s pravilne poti, kakor baš največjim sovražnikom delavstva, ki bi radi dobili priliko, da mu zavijejo vrat. To ni nova izdajdba. Kdor je količjak zasledoval politični razvoj delavstva, ima lahko dosti izkušenj v tem. Vedno je bilo priljubljeno sredstvo delavskih sovražnikov, da vtihtapijo v delavske organizacije »anarhiste« in velike radikalce, katerim je bilo vsako delo prekrotko in so le hujskali in frazarili, ker je bilo delavstvu le v škodo.

Resnica je, da koraka socializem svojo pot. In če noče jugoslovansko delavstvo zaostati in zamuditi čas, tedaj se mora resno lotiti svoje prave naloge, ki mu jo narekujejo razmere v državi: Organizirati se, politično se izobraziti, napraviti se sposobno, da prevzame in izvrši veliko nalogo, ki mu je v človeški družbi namenjena. To je pot, na kateri je treba dela in truda, toda pot, ki vede do uspeha. Radikalno frazarenje je cenejše, le da ne prinaša nobene koristi.

Torej, kaj je delavstvu najbolj potrebno? — »Zavednost!«

Država v krizi.

Trije odlomki iz impozantnega govora sodr. poslanca dr. Koruna ob priliki debate o deklaraciji vlade g. Pašića, na 15 seji narodne skupščine.

Ne smemo čitati!

Gospodje, kako svobodo uživamo v naši osvobodjeni zemlji, spoznamo lahko tudi iz številnih konfiskacij časopisov. In čeprav imamo ustavo in čeprav imamo v ustavnih prehodnih naredbah zelo slabe, a ostre odredbe v pogledu konfiskacije, vendar se celo preko teh odredb več zaplenjuje, kot pa je to po teh določilih dovoljeno. Inozemski časopisi so skoro vsi prepovedani. Onemogočeno nam je, da se upoznavamo z razmerami v inostranstvu, kajti vsak inozemski list se takoj prepove, ki samo karkoli slabega o naši državi napiše, čeprav je pri nas gotovo vse polno stvari slabih, o katerih se more govoriti. Ti časopisi se prepovedo, ali kolikor smo mogli poizvedeti, nimajo v ministrstvu notranjih del nikake evidence o tem, kateri časopisi da so zabranjeni, tako da človek niti ne ve, kaj da sme in kaj da ne sme čitati. Tudi pošte nimajo seznama prepovedanih časopisov. In tako more vendarle vsak delati

kar hoče. Da meče vse to prav slabo luč na našo upravo, je jasno. In tako se blamiramo dan za dnem pred zunanjim svetom, ki zve seveda za vsako prepoved.

Kako se postopa s komunisti.

Gospodje, kako postopa vlada in njeni organi s komunisti! Sprejeli ste zakon o zaščiti države, v katerem se nahajajo take in take odredbe in o katerih mislite, da se zamorete z njimi zaščititi pred komunisti, ako sploh mislite, da se morete pred komunisti zaščititi. Časopisi so prinesli, kaj se je vse v policiji in v sodnem zaporu delalo s komunisti, ki so bili zaprti v Belgradu zaradi atentata na regenta. Nočem, da to ponavljam, ker ste imeli priliko, da berete o tem, kako so bili pretepani in da so se stražarji nedostojno ponašali proti ženskam, ki so bile tudi v preiskovalnem zaporu. Preiskovalni sodnik je poskušal, da vpliva na drugega sodnika v Bosni. Časopisi so pisali o tej sramoti in o tem sodniškem škandalu. Po srbskem zakonu morala bi se preiskava izvršiti v teku 2 mesecev, pa glejte še danes ni prišlo do razprave proti komunistom, kar je popolnoma protizakonito. Z veliko gesto zaprla je policija pred nekaj časa gospoda Triša Kaclovića in še dva, tri druge komuniste, o katerih se je trdilo, da so delali nekaj

kar je nevarno državi. A kaj se je zgodilo pred sodiščem? Pred nekaj dnevi so bili vsi oproščeni. Hotelo se je samo, da se ti ljudje policijsko preganjajo, napravil se je zaraditega cel pogon, a na koncu se je videlo, da so bili ti ljudje nedolžni. Ne maram ničesar prorokovati, ali reči zamorem, da se bo tudi za največji del onih, ki ste jih obtožili krivde na atentatu regenta, izkazalo, da so nedolžni. Aranžiral se je monstruozni proces proti nekoliko stotinam delavcev v Kreki v Bosni, kjer so se baje pobunili in stopili v štrajk, a za nje se ne zahteva nič več in nič manj kakor vešala. Gospodje, moram opozoriti gospoda ministra pravde še na neko stvar. (Nemir med poslanci). Zaradi atentata na pok. Draškovića je bil v Zagrebu obsojen atentator Alijagić na smrt. Ne maram kritikovati te sodbe, ker stvar v zadnji sodni inštanci še ni rešena, moram pa opozoriti gospoda ministra pravde na sledeče: Ako bi druga inštanca razsodila ravno tako kakor prva, potem naj gospod minister pravde obrne svojo pozornost temu slučaju v tem pravcu, je li izrečena smrtna obsodba v zmislu ustave ali ne. V čl. 9. ustave je zapisano, da se ne more smrtna kazen odrediti za čisto politične krivice. V drugem odstavku istega člena pa je napisano, da se zamore smrtna kazen ustaviti za poskus ali pa izvršen atentat na osebo Nj. Vel. kralja. Kaj se to pravi, gospodje? To se pravi, da je ustavotvorec mislil, da je i atentat politično delo v zmislu čl. 9. ustave, ako ta atentat izvira iz čisto političnih motivov in ni naperjen na osebo kralja. Zato torej pravim, če druga inštanca potrdi sodbo prve inštanice, naj gospod minister pravde v tem slučaju razmisli, da to sodbo, ki nasprotuje smislu ustave, s tem popravi, da priporoči Alijagića milosti kralja. (Medklci: Ministri ne smejo popravljaliti sodnijskih sodb!) Gospodje, amnestijo imamo zato, da se popravi pogreško, ki jo napravi mrtva beseda zakona in take pogreške so zelo pogoste. Čudim se, da ta tako patriotska vlada, kakor je naša, pri vseh svečanih prilikah, ki smo jih že imeli doslej, ni niti še enkrat občutila potrebe, da stopi pred kralja in mu predloži predlog o amnestiji, ki bi bila že zelo potrebna in ki bi zelo oblažila razmere v državi. To je karakteristično za politično gledanje in politično delo te vlade. Vidim, da ravno gospodje demokrati najbolj ljubijo to nedemokratsko delo vlade. (Minister notranjih zadev dr. V. Marinković: Zato, ker so komunisti ubili Draškovića? — Milan Pribičević: A če bi bili komunisti ubili Krstana, ali bi tudi potem tako govorili?) Gotovo ne bi zahteval smrtno obsodbe, čeprav bi mi bilo za Krstana zelo žal, kakor mi je tudi žal za gospoda Draškovića.

Gospodarska kriza.

Gospodje, pa mi ne živimo samo v politični, ampak tudi v gospodarski krizi. Polno je razlogov, da je prišlo do take krize. Tej krizi je vzrok slaba finančna politika, ki se je vodila skozi vsa ta leta do danes. Uravnane sistematizirane davčne politike sploh ni bilo. Posredni davki so se nagromadili do mej, ki jih konsument ne more več vzdržati in to je tudi obenem en razlog več, da imamo v državi tako draginjo. Še do danes nismo prišli do tega, da bi se bili neposredni davki izenačili za celo državo, da bi bil davčni vijak za vse enak, čeprav bi bilo to mogoče. Zbog tega nereda, zbog te nesistematiziranosti v davčni politiki, prišli smo danes tako daleč, da imamo nekatere veje gospodarskega življenja, kakor na primer industrijo v Sloveniji, v krizi, ki je izzvana v prvi vrsti zaradi davčne politike. Na industrijo so davki popolnoma nesistematsko natovorjeni.

O valutnem vprašanju nečem govoriti, ker je to stvar, ki spada v proračunsko debato. Ali sigurno ni pripomoglo stabilizaciji naše valute, za čemur moramo predvsem stremeti, če smo imeli za časa našega največjega izvoza albanske homatije, ki smo jih povzročili mi, oziroma naša vlada in če se je v tistem času izvršila nepotrebna mobilizacija in če se je pozvalo v mesecu decembru 80.000 rekrutov na službo, kar je celo novi minister vojne, gospod Vasič, očitil bivšemu ministru vojne gospodu Zečeviču kot pogreško.

Pa tudi naša politika pri posojilih je nesistematizirana in slaba. Gospod minister financ in vlada so sklenili, da najmejo investicijsko posojilo za izboljšanje slabega prometa. A medtem se niso niti pobrigali, da bi izplačali 20% obveznice, ki so jih svojčas odvezli. Niso se pobrigali, da bi vzeli obenem za investicijsko posojilo vsaj malo kvoto vojnih posojil v račun. Nikar ne mislite, gospodje, da so samo patriotje za časa Avstrije vpisavali vojna posojila. Oni, ki so jih vpisali iz patriotizma, naj jih izgube, ali vse polno je tistih, ki so bili prisiljeni, da so podpisovali vojna posojila, na primer mladoletni, hranilnice, delavski zavarovalni zavodi itd. In nikakor bi se ne smelo pripustiti, da gre ta denar v zgubo, kajti drugače ne bo nič imel zaupanja v državna posojila, pa če tudi jih išče naša država. V časopisih smo tudi brali in govorilo se je o tem, da išče gospod minister financ posojilo v

inozemstvu za investicije v promet in za popravko naše valute. Gospod minister je bil zaradi tega na Angleškem in so o tej stvari časopisi celo škandalozne stvari spravljali na dan. Medtem pa naša javnost uradno ni ničesar zvedela, kako da pravzaprav stoji to vprašanje. Do danes še nismo zvedeli, kako je z vprašanjem naših reparacij, ki jih moramo dobiti in o katerih naša javnost mora biti obveščena, kakor tudi o celokupnem finančnem stanju države. Tudi administracija v financah ni taka kakor bi morala biti, pa to vam je itak že vsem znano in zato nočem navajati poedinih slučajev, da Vas ne utrudim.

FILIP URATNIK:

Polemika.

»Naprej« je prinesel serijo gospodarskih člankov, ki kažejo dobro in nazor na slabe posledice valutne nestabilnosti. Ti članki niso neresni in razpravljajo tudi o globoko resnih problemih. Zato je nedopustno, ako se polemizira z njimi na ta način, kakor polemizira nedeljska »Jugoslavija«, ko piše o »Naprejevem« sobotnem uvodniku »Peka«. Tudi jaz spadam glede ustanovitve in prospeha take zadruge med neverjetne Tomaže, ki bi se ne zadovoljili s tem, da je temeljna ideja take zadruge pravilna, ampak bi hoteli vsako stopnico dobro otipati, predno bi napravili kak korak po taki nenavadni in nevarni poti. Sicer pa o tem še spregovorim.

Že danes naj pripomnim, da bi vseboval — dokler bi država ne šla iste poti — prehod iz denarnega gospodarstva v pšenično valuto za vsako privatno podjetje težke nevarnosti. Rad tudi priznam, da vpliva ogromna razlika med velikostjo cilja in neznatnostjo sredstev, ki bi bile taki zadruzi na razpolago, ako bi se ustanovila tako, kakor je to v »Naprejevem« članku napisano, naravnost groteskno. Vkljub vsemu temu je mogel napisati stavek v »Jugoslaviji« le neresen otrok, — eden izmed ljudi, ki jih ni sram, da vodijo dan na dan demagogično vojsko proti posledicam, ne da bi bili čutili kedaj potrebo, da bi si razložili tudi vzroke.

»Naprejev« članek, o kojem »Jugoslavija« misli, da naše čitatelje zabava, stoji kar se gospodarsko-političnega umevanja tiče, kakor gora visoko nad človekom, ki je napisal tisto polemiko. Ker

vem, da bi »Jugoslavija« meni tega nazvalc najboljšim dokazom ne verjela, naj citiramo en odstavek iz 28. številke »Jugoslovenskega Lloydja« (od 5. t. m.), torej lista, o kojem menda tudi »Jugoslavija« ne trdi, da svoje čitatelje zabava. Tam stoji pisano:

»Kod nas bila bi jedna važna i za cijene najuspjelija mjera za suzbijanje skupocice maksimiranje cijene našeg najjačeg produkta, a to je žito. Da je žitu u pravo vrijeme i prije žetve cijena ustanovljena i ustaljena, sve bi se ostale cijene bile ravnale prema tome glavnom mjerilu. Ne bi dolazilo do povišenja nadnica, niti bi bile potrebne povišice plaća, a život bi za sve u državi bio snošljiv. — Najžalostnije pri tome je to, da se iz iskustva ništa ne uči, da se isti procesi opetuju.«

Ali se »Jugoslaviji« ne zdi, da je maksimiranje cen za žito v bistvu isto, kakor pšenična valuta?

Vsem tistim, ki se jim zdi — kakor »Jugoslaviji« — smešno, da posveča naš list temu vprašanju toliko pažnje, odgovarjam, da se v tej točki z uredništvom popolnoma strinjam, odločno pa bi ugovarjal, če bi prišel v »Naprej« en sam »Jugoslavijin« uvodnik o draginji ali en sam tak govor o draginji, kakor so jih dosti zagrešili tudi socialisti, ena sama iskrica tiste modrosti, ki je ustvarila glasovito vladno naredbo o pobijanju draginje.

Politične vesti.

+ Novoizvoljenega papeža, Njegove Svetosti Pija XI. prva prisega. Včeraj opoldne se je iz dimnika na Sikstinski kapei dvignil bel oblak dima v znak, da je izvoljen papež. Takozvana »previdnost božja« je izvolila za papeža milanskega nadškofa kardinala Achillea Rattija, strogega nacionalnega cerkvenega politika, ki je vedno gojil pristranske stike z italijanskimi vladnimi krogi ter bil dostikrat posrednik med papežem in laško vlado. Konec je sedaj legende o »vatiškanskem jetniku«, katerega so navzlic deževnemu vremenu počastile številne množice s tem, da so poklekile v blato in se trkale na prsa. Papežu so prezentirale njegove čete kakor tudi vladne, nakar je podelil množicam svoj papeški blagoslov. Knez Chigi je izdal takoj po konklavu preko »Agencije Štefani« sledeče poročilo: »Njegova Svetost bo čuval verno in zve-

Dopis iz Velenja.

Da postopajo pri nas z delegati kakor z malimi otroci, naj služi v dokaz sledeče: Ko je šlo v decembru za izpremembo mezdnege reda po trboveljskem, so gospodje hoteli sance premog vzeti, čeprav ga dobivajo že zmerom, odkar rudnik obstoji; pri nas ni mogoče drugače, ker samci stanujejo povčini pri malih kmetih, katerim kurjave primanjkuje. Da se je to doseglo, sta morala iti dva delegata v Ljubljano do g. dvornega svetnika Pirnata, nakar so obljubili in tudi dali za mesec januar, za svečan so pa že odvezli. Pri posredovanju sem pa enkrat g. komisarju Čučeku povedal resnico v obraz, nakar se je ta zelo razburil. In ta resnica je bila tale: Ko smo posredovali zaradi od službe odslovljenih, je zvrčal vso krivdo na Ljubljano; ko smo pa posredovali v Ljubljani prvič, so tam rekli, da g. oskrbnik pozna ljudi, kateri so sposobni; tiste da bodo že vzeli. Ko smo pa

zopet posredovali pri g. komisarju Č., te rekel, da on jih ne sme nazaj sprejeti, ker ima prepoved iz Ljubljane. Nato smo morali še enkrat v Ljubljano. Tam smo šli na oddelek za zaščito delavstva, kjer so izjavili, da vidijo, da je zadeva krivična, pa nimajo moči, da bi pomagali. Rudarsko glavarstvo se je izjavilo, da ni pristojno; tako smo prišli do g. dvornega svetnika Pirnata. On pa je seveda odklanjal vsak sprejem v službo in se izrazil, da ima iz Velenja navodila, češ, da bi to obratu škodovalo, če bi bili ti ljudje zaposleni. Kam se naj zdaj obrnemo? sem vprašal g. komisarja, pa nisem dobil odgovora. Ko smo na zaradi samcev za nemog posredovali, je začel jamrati, da morajo uradniki pri rudniku premog plačevati; vprašal sem ga zakaj; ker ni vedel, sem pojasnil, kakor sem slišal govoriti, da je nekdo naznanil, koliko kurjave ima g. oskrbnik in da je zaradi tega prišel nalog, da ga morajo plačevati. Dostavil sem še, da smo delavci tudi ljudje, da

moramo tudi mi živeti in dobiti, kar nam gre. To je pa gospoda komisarja Č. tako razburilo, da je vzel svojo čepico in se šel hladiti iz pisarne, kar pa ni dolgo trajalo, tako da smo kmalu zopet govorili z njim.

Drugi dan, to je 3. februarja je sledila pridiga g. oskrbnika Špička; ko je čakala v čakalnici druga tretjina na vožnjo v jarno, me pokliče omenjeni gospod predse in reče: Vi kot delegat, če hočete svojo službo opravljati, se morate najprvo učiti, da boste vedeli, kako se to vrši. Že enkrat ste rekli, da me boste zadavili. Že takrat bi vas bil lahko na cesto vrgel, pa nisem, in danes izjavljam vpričo vsega moštva, da če me ne boste pustili na miru, boste šli vi ali pa jaz.

Na to odgovarjam sledeče: Jaz kot delegat hočem po svoji skromni zmožnosti zagovarjati delavske koristi, zakar sem bil pooblaščen pri volitvah od delavstva samega. Zavedam se svoje dolžnosti v polni meri: tudi delavstvo je pri nas že precej razumno in noče ne ono in tudi ne

sfo nedotakljive pravice Cerkve, kar bo potrdil tudi s svojo prisego. Svoj prvi blagoslov je podelil z namenom, naj ne bodo tega blagoslova deležni le na trgu sv. Petra navzoči, ne samo Rimljani in Italijani, ampak vsi narodi in ves svet, v želji za splošni mir, po katerem vsi tako zelo hrepene. Novoizvoljeni papež je star 65 let. Katoliški časopisi ga proslavljajo kot izbornega diplomata, ki je dorasel sedanjim kritičnim razmeram.

Velikanska rudarska stavka na Češkem se nadaljuje in se je vlada že udala, da nemudoma sestavi komisijo, ki bo proučila povišanje cen živilom in obleki v sorazmerju z zahtevami rudarjev po zvišanju plač. Stavka okoli 200.000 rudarjev in je pričakovati, da ne bo generalna stavka dolgo trajala, ker grejo dnevno milijoni narodnega premoženja v nič. V zadnjem času se po celem svetu bore delavci energično za svoje pravice in tako nam prihajajo dan za dnem poročila o velikanskih stavkah.

Velikanska železničarska stavka v Nemčiji, zadobiva vedno večje in večje dimenzije, tako da je ustavljen obrat ne le samo na železnicah, temveč v vseh mestnih javnih napravah, v plinarni, elektrarni, pekarnicah, bolnišnicah, gledališčih, kinematografih, vodovodih itd. Trimilijonskemu mestu grozi lakota. Med prebivalstvom vlada velika zmedenost, ki se z vsako uro stopnjuje. Pričakujejo, da bo prišlo med vlado in stavkujočimi do sporazuma in da bodo pričeli že danes z obratovanjem.

DOLARSKI PRINCI IN KR. POŠTNO RAVNATELJSTVO.

Po Ljubljani se širijo gorostasne novice o »dolarskih princih« in nečednih manipulacijah pri našem poštnem in brezjavnem ravnateljstvu. Tako smo na primer slišali od zanesljive osebe, da je naročil državni pravdnik sodnikom, naj ne vprašujejo obdolžence o zagonetnih znamkah. Dejstvo, da je izpovedala neka priča pred sodnijo, da je pošiljala tukajšnje poštne ravnateljstvo znamke v Sarajevo, kjer jih je prodajal poštni ravnatelj Dekanič, ki je poneveril na ta način okoli 7 milijonov kron. Pri tej škandalozni aferi je prizadet tudi neki aktivni minister, kakor je poročal uradni dopisni urad v Beogradu. Torej je razumljivo, da hočejo sedaj prikriti ta škandal, ki tako zelo kompromitira naše vodilne može. Dejstvo je tudi, da so prihajali iz Sarajeva prazni zaboji znamk in pa denarna pisma in vre-

če, vsebujoče do 100.000 K. Ta denar ni zaračunjen pri poštni blagajni in je tudi sam dr. Janžeković potrdil, da je naletel na velik primanjkljaj pri znamkah. Dokazuje vsebujejo oddajni listki in knjige pošnega urada Ljubljana I. Naš urednik se je včeraj sam prepričal, da ne puščajo ljudi v razpravno dvorano, čeprav je slabo zasedena in stoji pred vrati vse polno občinstva, ki ne more v dvorano. Ker govorijo sodniki in obtoženci bolj tiho, je skoro upravičen sum pri občinstvu, da ni vse v redu pri tej obravnavi. Zahtevamo pojasnila, sicer bomo ukrenili potrebne korake.

Dnevne vesti.

Znižanje subvencije mariborskemu gledališču. Vlada je znižala subvencijo mariborskega gledališča od 1.200.000 K na 800.000 K, ker je po njenem mnenju neobhodno potrebno varčevati tudi pri gledališčih. Kaj pomeni obmejnemu Mariboru gledališče, nam ni potreba razlagati, ker je itak že vsakemu znano.

Obravnava proti 350 rudarjem v Tuzli se še vedno nadaljuje.

Kakšne ljudi pošilja ministrstvo kot naše zastopnike v inozemstvo. Ministrstvo za zunanje zadeve je prejelo obvestilo, da je aretirala pariška policija člana našega poslaništva v Parizu M. Nikolića, ker je izvršil več goljufij. Ministrstvo je takoj razrešilo dolžnosti M. Nikolića, ki ga je poslalo pred meseci v Pariz, da bi zastopal v pariškem časopisju naše interese. Ta slučaj ni edin, ki meče bengalično luč na naše gnile razmere, zato pa se tudi ne smemo čuditi, da doživlja naša vlada dan za dnem same blamaže.

Petdinarski bankovci. Poštni uradi smejo zopet sprejemati pri vplačilih od strank petdinarske novčance bankovce državne izdaje. Sprejemali jih bodo do 20. julija 1922.

Ljubljana.

Kr. policijskemu ravnateljstvu. Včeraj popoldne je prišel naš urednik k obravnavi proti »dolarskim princem« in se je zgodilo, da ga ni pustil službujoči policist v razpravno dvorano v kljub temu, da se je legitimiral kot urednik. Uredniku se je posrečilo šele po dolgem prekljanju s policistom priti v dvorano. Opozarjamo na ta slučaj kr. policijo, ki naj poskrbi, da se ne bodo več dogajale slične nerednosti.

Čevljarska zadruga za Ljubljano in okoličico, vlijudno naznanja slavnemu ob-

iti: če sem pa zagovarjal to, kar ima delavstvo že po zakonih ali po pogodbah, sem storil le svojo dolžnost. Povem pa, pri Vas je stvar drugačna: Vi imate v našem lepo posestvo, ki je last države; imate dva konja, 6 glav goveje živine, 2 kozi, da pa Vam noleti polje obdelujejo povečini sami rudniški delavci, to ve pri nas že vsak otrok. Da se pa natančneje dožene, če Vam tiste delavce tudi rudnik plača, naj pride preiskovalna komisija in pokliče delegate, kateri ji bodo na razpolago. Opozarjamo tudi naše sodruga poslance, da se za stvar zavzamejo. Če ima rudnik primanjkljaj, ni krivo delavstvo, ampak Vi, ki obrat izkoriščate. Ravno isto je z obratovodjem Čučekom. Sedaj pozimi ima še 3 sirežaje, poleti smo pa tudi videli, kako so mu krompir pleti jamski kopači in kako so mu tudi vsa druga poljska dela opravljali. S pozdravom

Andrej Martinšek.

činstvu, da se vsled naraščajoče dražnje surovin in življenskih potrebščin ter povišanja delavskih mezd izdelki primer- no povišajo.

Tiskovna pomoč. V »Naprejevi« 25. številki se nam je vrnila pomoč. Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru ni nakazal ministrski svet za nabavo raznega materiala 140 milijonov, temveč okoli 400 milijonov kron.

Darila za zgradbo doma za slepe. Neznani g. na električni železnici slepe- mu dečku, ki ga je spremljala usmiljena sestra 100 K. — G. Štefan Spacal v Trstu, ki ima slepega sina svoto 395 K. — Mesto venca na krsto umrle ge. Pavle Malovrh je nabralo osobje oddelka III. obr. ravnateljstva južne železnice po g. kurtu Fr. Bonaču 883 K. — Ga. Šarabon 200 kron. — G. Gregor Plasek iz St. Benedikta v oporoki 80 K. — Iz neke kazenske poravnave gg. dr. Jos. Furlan & dr. Vlad. Kreč 200 K. — Upraviteljstvu zavoda za slepe je izročila neimenovana dama 200 kron. — Povodom poravnave računa za pletenje pri slepih deklicah je pustila ga. Mar. Podkom ostanek v znesku 40 K. — Ga. prof. Mladičeva je podarila o priliki ogleda zavoda 100 K, za priboljšek k hrani pa nadaljnih 100 K. — Ga. Jesih, soproga veletrgovca z vinom in ga. Antonija Singer v Gradišču št. 7 sta podarile vsaka po ene dobro ohranjene citre, za uporabo gojencev v zavodu. — Za gojenko zavoda za slepe je podarila citre gospodična učiteljica Marija Sodnikova iz Mestnega trga.

NAROČITE SI IN ŠIRITE SVOJE GLASILO »NAPREJ«.

Po svetu.

— **Brezžični brzojav na policijskih motornih kolesih.** To je najnovejša stvar, katero so uvedli pri pariški policiji in za razne bandite najneprijetnejša. Pariški policaji se bodo morali učiti brezžičnega telefoniranja. Njihova motorna kolesa bodo opremljena z vso potrebno pripravo za to stvar. Policaj bo odslej lahko mirno dremal s svojim kolesom v parku, pa bo zaslišal klic iz postaje: »Hitro vozi tja in tja, tam so vdrl v hišo vlomilci itd.« Pa se bo zgodilo tako. Po mestu bodo patrolirali vedno policijski avtomobili opremljeni z aparatom za brezžično brzojavljenje. Patrolja bo tako vedno v stiku z glavnim policijskim stanom in bo lahko v slučaju potrebe takoj lahko klicala pomoč.

— **Nova navada v Berlinu.** Od začetka sedanje zime je življenje v Berlinu postalo neusmiljeno drago. Vseobča beda je prisilila Berlinčane, da so se oprijeli iako nove mode: v slučaju pogreba, krsta ali celo poroke pošljejo klobuk okoli poznanih in nabirajo darove, da na ta način poplačajo velikanske stroške, ki ob takih slučajih nastanejo. Ako se pripeti smrt kakega uslužbenca v kakšnem uradnem posloju, takoj zabeležijo imena vseh drugih uradnikov in uslužbencev tam, nakar pobirajo pri vseh in vsak prispeva. Kadar umre kdo v tenementni hiši, se nabirajo prispevki pri vseh družinah, ki stanujejo v tisti hiši. Če se smrt primeri v okolici mesta, gredo pobirati prispevke v vse bližnje hiše. Isto se godi v slučaju bolezni in kakor rečeno v slučaju krstev in tudi porok.

— **Zakaj se bo bolgarski kralj odrekel sladkostim.** Ki jih nudijo menažerije. Bolgarski kralj Boris je v resnici moden človek in vsled tega hoče tudi prodati del svoje privatne menažerije kakemu ameriškemu zoologičnemu vrtu ali pa

jaz z glavo skozi zid. Če pa Vi in obratno vodstvo nočeta stvari, katere bi lahko rešila v prid delavstva in rudnika rešiti, potem sem jaz in je vsak drug delegat nemogoč. Drugo, kar se tiče davljenja, je slučaj iz leta 1917. Takrat je Lepko, rudar in posestnik v Plešivcu, kuhar žganje, pri čemer je bil g. oskrbnik tudi povabljen. Zadržal se je pri njem cele 3 dni. Ves zmešan od alkohola je prišel v obrat; kričal je po pisarni in koder je šel, tako da se je kar razlegalo naokoli, tako tudi po jami; čeprav sem že delal v 12 rudnikih po različnih deželah in državah, kaj takšnega še nisem nikjer videl ali slišal. Jaz sem v resnici izrekel takrat, če bi bil človek tako olikan, kakor je on, bi ga priel za vrat, vrzel ob tla in rekel: Zdaj pa kriči, če moreš. Te besede naj pa on svojemu obnašanju pripiše. Zaradi besed: hote šli vi ali pa jaz, odgovarjam sledeče: Če mi morete dokazati, da sem zaskrivil kaj nepostavnega, sem pripravljen

cirkusu. Prav posebno bi se rad iznebil dveh slonov in več lepih bufalov, ki se pasejo sedaj po travnikih kraljeve poletne palače v bližini glavnega mesta. Menadžerijo je ustanovil prejšnji kralj Ferdinand in apetit slonov in bufalov je tako velik, da je kralju Borisu skrajno težko prehranjati jih iz svojih lastnih pičlih dohodkov. Sloni sami požrejo toliko žita in sena, da so izdatki za to večji kot pa za živila, ki prihajajo na mizo kralja samega. Kralj ima slone sicer rad, a bolgarske blaginje so prazne in vsled tega si kralj ne more »špogati« užitka, da bi jih obdržal.

— **Star dinosaurov sled.** V Hastings distriktu v Angliji so odkrili velikanski sled pradavnega dinosaurov, ki je korakal tam pred mnogo tisoč leti. Strokovnjaki, ki so sled preiskali, pravijo, da je žival spadala v vrsto takozvanih inguandonov, kakoršne so našli v Ameriki. Po ameriških muzejih se vidijo deli okostja teh velikanskih živali. Po nekod imajo tudi celotno okostje skupaj. Rečeni sled v Angliji je iz stopinj, katerih vsaka pokriva okoli štiri kvadratne čevlje površine in računa se, da je bila žival od dvajset do trideset čevljev visoka. Globoki utisi prstov dajo misliti, da je žival naglo bežala, najbrž preganjana od kakega smrtnega sovražnika davne dobe.

— **Umori med Eskimi zaradi pomanjkanja žen.** Daleč z ameriškega severa, iz dežel ledu in snega prihaja poročilo o umoru petih Eskimov, vstevši štiri leta staro deklico. Peti umor je nastal radi čuvstev nekega moža do žene drugega. Kraljeva kanadska ahaška policija, ki je odkrila zločin, pripoveduje, da je glavni povod takim krvavim zgodbam pomanjkanje žensk med eskimovskimi rodovi. Pomanjkanje ženskega spola je posledica starega običaja, ki je v sedanjem času že odpravljen, da so ženska deteta, kmalu potem, ko so se rodila, pomorili. Tega niso vršili radi sovraštva do ženskega spola, pač pa radi tega, da zavarujejo ljudi pred lakoto. Eskimi so pustili živeti samo takim članom svojega rodu, ki so bili najkoristnejši. Dežela Eskimov je namreč gola in prebivalstvo živi največ od ribolova. Omenjeni zločin se je pripetil že v avgustu mesecu, toda podobnosti so prišle v javnost šele sedaj. Kanadska policija je še vedno na lovu za morilci.

Kulturni vestnik.

Kvartet Zika je v ponedeljek ponovil svoj koncert. Četvorica mladih umetnikov se je ta večer v resnici potrudila, da poda vse, kar zmore, dasi obisk ni bil prvovrsten, in je po splošni sodbi še z veliko večjim ognjem kot prvič izvajalo točke, ki so bile na sporedu. Publika izbrana. Opazili smo med njo mnogo sodelavcev, katerih bi pa vseeno lahko bilo več. Delavci, kadar se vam bo vbodoče nudila prilika, da obiščite tako lepo koncertno prireditev, kakor je nastop Zikovega kvarteta, ne zamudite je! Za svojo izobrazbo smo sami nase navezani, tembolj je naša dolžnost, da se je poprimemo z vsemi silami.

Diskusijski večer Marija Kogoj. V četrtek, dne 9. t. m. priredi komponist Marij Kogoj diskusijski večer, na katerem bo bral svoje aforizme o umetnosti. V drugem delu se otvori splošen pomenek o umetnosti, ki utegne postati prav interesanten. Pozivljamo posetnike, da pri teh pomenkih sodelujejo, kajti gotova stvar je, da bo pri tem mogoče prinesiti luč v marsikatero javnosti nejasno vprašanje. Vstopnina 2 din., sedeži 3 din.

»Zbornik za umetnostno zgodovino«. Izšla je 3.—4. številka tega lista, ki pri naša naslednjo vsebino: Dr. Fr. Stelè: Gotske freske na Jezerskem. — Jos. Dostal: Iz Langusove ostaline. — Viktor Steska: Kipar Alojzij Progar. — Vojeslav Molè: Bizanc in Orient. — Izidor Cankar: Umetnost v krščanskem slovstvu 2. stoletja. — Varstvo spomenikov. — Narodna galerija. — Književnost. — Bibliografija. — Razstave. — Razno. — Tudi ta dva zvezka sta bogato ilustrirana z dobro uspešimi fotografijami slovenskih gotskih fresk. S tem snopičem je prvi letnik zaključen. Prva številka prihodnjega letnika začne objavljati umetnostni popis Slovenije. Naroča se pri Umetno - zgodovinskem društvu v Ljubljani. Cena prvega letnika 100 K.

UTRINKI.

Konferenca za konferenco. Odkar so kapitalistični vladarji prenehali s klanjem pred tremi leti, se konferenca drži konference. Razne konference zdaj tu zdaj tam. In cilj vseh konferenc je, kako bi vladarji postavili bankrotiran kapitalistič-

ni sistem nazaj na noge, toda kako, če mu je pa vojna polomila noge? Politične, razorožitvene, pacifične in ekonomske konference. Konference in konference.

Vse te konference so gnojni izpuščaji in turi na gnilem telesu kapitalistično družbe, ki počasi umira in katere vsi mazači stare diplomacije ne ohranijo pri življenju.

Ukrasti 1000 K je nezaslišana tatvina.

Ukrasti 10.000 K je strašna tatvina.

Ukrasti 50.000 K je veletatvina.

Ukrasti 100.000 K je tatvina.

Ukrasti 1.000.000 K je goljuflja.

Ukrasti 5.000.000 K je korupcija.

Ukrasti 10.000.000 K je nerednost.

Ukrasti 25.000.000 K je pravni spor.

Ukrasti 50.000.000 K je insolventnost.

Ukrasti 500.000.000 K je modrost.

Ukrasti 1 milijardo K je ženialnost.

Od zibelji do groba gara delavec kapitalistu in za nagrado dobi obljubo, da pojde po smrti v nebesa. kjer mu ne bo treba več delati! — Kadar se večina delavcev spametuje, porečejo kapitalisti, naj strada, ako noče delati, in naj čaka, da se naie v nebesih.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: France Svetek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUŽA / OMEJENO ZAVEZO

TISKOVINE ZA SOLE, ZUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA
.. ZA SHODE IN VESELICE ..

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.
STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Veče industrijsko podjetje na Hrvaškem

išče nekaj

ključavničarjev, strugarjev, kotlarjev in mizarjev.

Stanovanje pripravljeno. Ponudbe naj se pošljejo

Upravi »Napreja« pod št. 50.

Največja zaloga

klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Milšerjeva ulica št 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Medić, Rakovec & Zankl,

prej A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov

Centrala: Ljubljana. d z o. z Skladišče: Novisad.

Telefon 64.

Brzjavni: MERAKL, Ljubljana.

Telefon 64.

Emailni laki.

Prav firnež.

Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarški klej, pleskarski, slikarski in mizarški čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. »MERAKL«, Lak za pode. »MERAKL«, Linoleum lak za pode. »MERAKL«, Emailni lak. »MERAKL«, Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Slovenska eskomptna banka

Kapital: 20.000.000 kron. Ljubljana, Selenburgova ulica 1. Rezerve okrog 6.000.000 K.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.

Podružnice:

Novomesto in Rakek.